

تاریخ هزار ساله خادمان حرم امام رضا(ع)

نخستین گروه خادمان در دوره سامانیان شکل گرفت، سازمان کشیک در عصر صفویه بنیان نهاده شد و در دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی، خدمت رسانی به زائران افزایش بی سابقه‌ای یافت

جواد نوانیان رودسری – هر چند که طی تاریخ هزار و ۲۰۰ ساله حرم رضوی، خادمان همواره در بخش‌های مختلف و با عناوین متفاوت مشغول خدمت رسانی به زائران بوده‌اند، اما همه ما آن‌ها را با عنوان عمومی «خادم» می‌شناسیم. حضور آن‌ها در این مکان مقدس، بر ایمان آن قدر عادی شده‌است که کمتر به این فکر می‌افitim که قدمت و تاریخ این مسئولیت و خدمت رسانی، به چه دوره و عهده‌ی برمی‌گردد؟ خادمان حرم رضوی طی قرن‌های متمادی، چه خدماتی را به زائران این مکان مقدس عرضه کرده‌اند؟ وقتی تاریخ را مرور می‌کنیم، به حقایق جالب و گاه شگفت انگیزی برمی‌خوریم که دانستن آن‌ها می‌تواند نقش مهمی در درک بهتر هویت تاریخی شهر مشهد و سهم عظیم ممنویت حرم مطهر امام رضا(ع) در آن، داشته باشد. شاید خیلی از شما خوانندگان عزیز خراسان ندانید که قدمت حضور خادمان در حرم رضوی، همسنگ و هم اندازه تاریخ حرم است و به صورت مستند می‌توان پیشینه آن را تا هزار و ۱۰۰ سال قبل پی گرفت.

■ **نخستین خادمان و نقش موقوفه‌ها در توسعه خدمت**

نخستین خادمان حرم رضوی، هنگامی فعالیت خود را در آغاز کردند که بنای روضه منوره شکل گرفت؛ یعنی همین بنایی که امروز، ضریح مطهر امام رضا(ع) در آن قرار دارد. شیخ صدوق، در کتاب «عیون اخبار الرضا(ع)» که حدود ۱۵۰ سال بعد از شهادت ثامن الحجج(ع) و در اواخر دوره سامانیان به رشته تحریر در آمده، آورده‌است که بانویی از اهالی نوغان، کارورش نگه داشتن چراغ داخل روضه منوره و احتمالاً جارو کشی در آن را بر عهده داشت و نیز، فردی به نام «ابونصر نیشابوری»، مسئولیت مؤذنی در حرم رضوی را عهده‌دار بود. این توان گفت که قدیمی‌ترین خادمان شناخته شده حرم، همین دوتن هستند. البته تعداد خادمان و کسانی که در مسیر خدمت رسانی به زائران حرم رضوی فعالیت داشته‌اند، بیش از این‌ها بوده‌است، ولی

اطلاعات دقیقی درباره آن‌ها نداریم. با مهاجرت جمعی از سادات خاندان «زباری» به خراسان و سکونت آن‌ها در بیهق و مشهد، به تدریج امور خدمت رسانی به زائران، با محوریت و مدیریت آن‌ها سازمان دهی شد و پیشرفت کرد. می‌دانیم که یکی از همین سادات به نام محمد بن علی زباری، در دوره سلطان مسعود غزنوی، حدود سال ۴۲۵ ق، باست سادات مشهد و مسئولیت اداره امور حرم رضوی را بر عهده داشته‌است. بعدها گروهی از سادات موسوی که نسب آن‌ها به حمزه بن موسی الکاظم(ع) می‌رسید، انجام این کار را عهده‌دار شدند. بدیهی‌است که نوع خدمت رسانی‌ها در این دوره، محدود و منحصr به امور روزمره و جزئی بود. طی دوره‌های بعد، تاپیش از حمله مغول، با توسعه و گسترش یافتن اماکن متبر که، بالطبع تعداد خادمان نیز افزایش یافت، اما از کم و کیف فعالیت آن‌ها، اطلاعات دقیقی نداریم؛ فقط می‌دانیم که برخی خدمات، مانند سقایی و آب رسانی به زائران حرم رضوی، در قالب وظایف مخصوص، به افراد مشخصی واگذار شد و این سفاها، نقش فعالی در حرم مطهر و خدمت رسانی به زوار داشتند. نکته مهمی که نباید از یاد ببریم، این است که با توسعه حرم مطهر، موقوفات متعددی از سوی اوقاف، وقف این مکان مقدس می‌شد و برخی از این موقوفه‌ها، ضرورت تعریف وظایف تازه و به خدمت گرفتن خادمان جدید را به وجود می‌آورد.

■ **رود به عصر کثرت خدمات**

با عبور از دوران پرالتهاپ هجوم مغولان و غارت‌های تیمور لنگ، عهد شاهرخ فرارسید و مشهد مقدس، دورانی از توسعه را تجربه کرد که تا پیش از آن سابقه نداشت. ساخت بناهایی مانند مسجد گوهر شاد و صحن عتیق در اماکن متبر که، طی همین دوره رقم خورد. مهمانسرای حضرتی بانام «غلو روضه» در همین زمان تأسیس شد و خدمت رسانی به زائران ابعاد بسیار گسترده‌ای پیدا کرد. افزون بر معماری مانند قوام الدین شیرازی که نقش مهمی در ترمیم و توسعه ساختار حرم داشتند و باید آن‌ها

بسوزانند. در پی آن، از یکان به مشهدر یختند و مولانا رستمدری، در حالی که شمشیر به دست در برابر مهاجمان ایستاده بود، به شهادت رسید.

■ **شکل گرفتن کشیک‌ها**

یکی از بخش‌های مهم تاریخ حضور خادمان در حرم رضوی، شکل گرفتن کشیک‌هاست. کشیک، «از ه‌ای ترکی و به معنای «گشت زدن» است که در زبان فارسی، آن را در معنای «نوبت همان پنج کشیک» ۲۴ ساعته در هفته و به صورت چرخشی، دوباره شکل گرفت که این وضعیت تا پیروزی انقلاب اسلامی ادامه پیدا کرد.

■ **۶۸۸ نوع خدمت**

با پیروزی انقلاب اسلامی، حرم مطهر افزون بر جایگاه معنوی دیرینه خود، مکانی برای شکل گرفتن ارائه خدمات گوناگون و متعددی به زائران و مجاوران شد. اولاً ورود به حرم مطهر را ۲۴ ساعته کردند و دیگر مانند دوره‌های قبل، شب‌ها دروازه‌های آن را نمی‌بستند و به این ترتیب کشیک‌های حرم به ۸ کشیک افزایش یافت؛ ثانیاً، اماکن متبر که و خدمات مربوط به زائران، توسعه چند صد برابر ی پیدا کرد. امروزه بخش مهمی از خادمان حرم رضوی، خادمان افتخاری هستند. طبق گزارش تسنیم در آبان ۱۴۰۰ و بر اساس آمار ارائه شده از مسئولان ارشد آستان قدس، هم اکنون، ۶۲ هزار خادم و خادمیار به کار ارائه خدمات در حرم مطهر رضوی و شعب مختلف فعالیت آستان قدس مشغول اند که ۳۰ درصد آن‌ها بانوان تشکیل می‌دهند. امروزه، خادمان حرم رضوی بیش از ۶۸۸ خدمت گوناگون را به زائران حرم ثامن الحجج(ع) ارائه می‌کنند.

عمدتاً با هدف تصرف موقوفات انجام گرفت، ساختار اداره امور حرم دچار نقصان فراوان شد و تعداد خادمان، اعم از رسمی و افتخاری را به نصف دوره قاجار رساندند. اموری مانند تقار زنی را که بخشی از فعالیت خادمان را تشکیل می‌داد، بالکل تعطیل کردند و این وضعیت تا کمتر از یک سال بعد از فرار رضاشاه در شهریور ۱۳۲۰ ادامه داشت. در سال ۱۳۲۱ ش، سازمان کشیک خدام، با رعایت همان پنج کشیک ۲۴ ساعته در هفته و به صورت چرخشی، دوباره شکل گرفت که این وضعیت تا پیروزی انقلاب اسلامی ادامه پیدا کرد.

■ **۶۸۸ نوع خدمت**

با پیروزی انقلاب اسلامی، حرم مطهر افزون بر جایگاه معنوی دیرینه خود، مکانی برای شکل گرفتن ارائه خدمات گوناگون و متعددی به زائران و مجاوران شد. اولاً ورود به حرم مطهر را ۲۴ ساعته کردند و دیگر مانند دوره‌های قبل، شب‌ها دروازه‌های آن را نمی‌بستند و به این ترتیب کشیک‌های حرم به ۸ کشیک افزایش یافت؛ ثانیاً، اماکن متبر که و خدمات مربوط به زائران، توسعه چند صد برابر ی پیدا کرد. امروزه بخش مهمی از خادمان حرم رضوی، خادمان افتخاری هستند. طبق گزارش تسنیم در آبان ۱۴۰۰ و بر اساس آمار ارائه شده از مسئولان ارشد آستان قدس، هم اکنون، ۶۲ هزار خادم و خادمیار به کار ارائه خدمات در حرم مطهر رضوی و شعب مختلف فعالیت آستان قدس مشغول اند که ۳۰ درصد آن‌ها بانوان تشکیل می‌دهند. امروزه، خادمان حرم رضوی بیش از ۶۸۸ خدمت گوناگون را به زائران حرم ثامن الحجج(ع) ارائه می‌کنند.

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان:

۸۵ درصد واحدهای دانش بنیان آذربایجان شرقی در حوزه برق و الکترونیک فعال هستند

پرنیان آذربایجان شرقی را به لحاظ وجود صنایع پتروشیمی، صنایع پایین دستی پتروشیمی، صنایع مس، موقعیت مرزی منطقه آزاد تجاری – صنعتی ارس و گروه برق و الکترونیک دانشگاه تبریز دارای مزیت تولیدی و رقابتی در صنعت یاد شده دانست و اظهار کرد: با اجرایی شدن ایجاد شهرک پایین

وی با بیان اینکه کاربرد و مصرف تولیدات رشته صنعت برق و الکترونیک در دنیا در حال افزایش است، افزود: جهان امروز به سمت توسعه حرکت می‌کند و سرمایه‌گذاری در این حوزه ثروت آفرین از الزامات توسعه است.

اراک– شهردار اراک گفت: تحول وعده داده شده برای این شهر، در سال ۱۴۰۱ محقق می‌شود.

دکتر علیرضا کریمی اظهار کرد: در شرایط امروز، ارائه خدمت به مردم بدون وفاقی و هم افزایی مسئولان استانی و شهرستانی میسر نیست و وفاقی که امروز بین

دیدار مدیر عامل شرکت برق منطقه‌ای خوزستان با خانواده شهدای مدافع حرم

اهواز– رحمان محمدی: مدیرعامل شرکت برق منطقه ای خوزستان و هیئت همراه در سیزدهمین روز از سال جدید با حضور در منزل خانواده شهدان سیدحمید تقوی‌فر و شهید سید جاسم نوری ضمن تبریک سال نو، عزت و اقتدار نظام جمهوری اسلامی را مدیون از جان گذشتگی شهدا و صبر و استقامت خانواده آنها دانست.

در این دیدارها که سید مجتبی محفظی نماینده مردم آبادان در مجلس شورای اسلامی، حمید بنی‌تمیم سرپرست اداره کل ورزش و جوانان خوزستان و جمعی از مسئولان حضور داشتند، محمود دشت‌بزرگ در سخنانی گفت: ما مدیون خون شهدا هستیم و وظیفه شرعی و قانونی ما است که یاد و خاطره آنها را همیشه زنده نگه داریم و خانواده‌هایشان را مورد تکریم قرار دهیم.

وی افزود: رشادت‌ها و دلآور مردی‌های شهدا را باید برای فرزندانمان و نسل

تاریخ

۶۷ سال پیش در چنین روزی:

۱۶ فروردین سال ۱۳۳۴ ش، فضل‌ا... زاهدی که بعداز انجام کودتا در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ به نخست‌وزیری رسیده‌بود، مجبور به استعفا شد؛ چرا؟ چون شاه‌می‌ترسید که آمریکایی‌ها به‌جای او، از زاهدی خوششان بیایدو بعد پهلوی شر درست‌شود! این بود که به‌قول معروف «به زاهدی تکلیف استعفا شد!» فضل‌ا... زاهدی فعالیت نظامی خود را قبل از دوره پهلوی شروع کرد. او در اواخر دوره رضاشاه، از آلمان‌وفیل‌های معروف بود و به هیتلر عشق می‌ورزید؛ آن قدر که وقتی متفقین ایران را گرفتند، بازداشت شد. البته در بازداشتگاه متوجه‌شد که عشقش از اول اشتباه بوده و باید برود دست‌بوس آمریکایی‌ها و انگلیسی‌ها!

این بود که طالعش با آن‌ها جفت افتاد و شد مسئول اجرای کودتای آمریکایی– انگلیسی ۲۸ مرداد؛ بقیه ماجرا را هم خودتان می‌دانید.

۹۷ سال پیش در چنین روزی:

۱۶ فروردین ماه سال ۱۳۰۴ ش، محمدعلی شاه، شاه خلع‌شده و فراری قاجار که در ایتالیا به سر می‌برد، مُردا چرا؟ چون مرض دیابت داشت و نمی‌توانست جلوی خودش را بگیرد و شیرینی نخورد! محمدعلی شاه حدود یک‌سال و اندی حکومت کرد که بخشی از آن، در تاریخ ما، به استبداد صغیر معروف شده‌است. او در دوران حکومت خود، مجلس شورای ملی را به توپ بست و مشروطیت را تعطیل کرد، اما سرانجام شکست خورد و ابتدا به روسیه گریخت. محمدعلی شاه سعی کرد یک بار دیگر، اوایل دهه ۱۲۹۰ ش شانس خودش را امتحان کند و به قدرت برگردد، اما نشد که نشد! این بود که کلاً رفت و روسیه و بعد هم مهاجرت کرد به ایتالیا! آخر کار هم در ۵۲ سالگی، به همان دلیلی که گفتیم، در بندر ساوونا‌ی این کشور فوت کرد.

۴۳۷ سال پیش در چنین روزی:

پنجم آوریل سال ۱۵۸۵ میلادی: قتل عام بسیار وحشتناک «هارلم» در شهری به همین نام که در شمال هلند قرار دارد اتفاق افتاد؛ چرا؟ چون اسپانیایی‌ها که کشور هلند را اشغال کرده‌بودند، کفرشان از مقاومت‌پادگان این شهر در آمدو بعد از تصرف آن، افتادند به جان مردم غیرنظامی و البته نظامیان تسلیم‌شده‌پادگان هارلم. خود هلندی‌هایی‌گویند که هزاران نفر در این واقعه کشته شدند– کلاً اروپایی‌ها در قتل‌عام‌های وحشیانه‌سابق در خشان دارند!– بعد از آن همه کشت و کشتار، البته هلندی‌ها تسلیم‌نشدند و به مقاومت ادامه‌دادند. در نبرد هارلم، نیروی دریایی هلند سعی کرد در کات‌لازم را، به‌پادگان شهر برساند، اما با حمله کشتی‌های اسپانیایی، نیست و نابود شد. نظامیان مستقر در پادگان هارلم هم نتوانستند گرسنگی را تحمل کنند و تسلیم‌شدند.

اخبار ایران

۸۹بازدید از مجتمع های خدماتی رفاهی در قزوین انجام شد

قزوین– معاون فنی و راه‌های روستایی اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان قزوین از انجام ۸۹بازدید از مجتمع های خدماتی رفاهی بین راهی این استان در ایام نوروز خبر داد.
به گزارش پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی(راهداری قزوین)، فیاض بیگدلی افزود: به‌انجام این بازدیدها که توسط کمیته ویژه نظارت بر مجتمع‌ها انجام شد ۳ مجتمع به دلیل نقض قوانین بهداشتی مهر و موم و تا اطلاع ثانوی از فعالیت آنها جلوگیری شد. وی اضافه کرد: در بازدید از این مجتمع‌ها شاخص‌های مختلفی چون وضعیت نمازخانه‌ها، سرویس‌های بهداشتی، سیستم گرمایشی و سرمایشی نمازخانه، رستوران و آشپزخانه، پارکینگ و ورودی و خروجی مجتمع‌ها مورد نظارت و بازرسی قرار می‌گیرد. بیگدلی ادامه داد: البته بازدید از مجتمع های خدماتی رفاهی تنها مختص ایام نوروز نیست و در طول ایام سال نیز به صورت مستمر و با جدیت ادامه دارد و با موارد تخلف برخورد خواهد شد.معاون فنی و راههای روستایی اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان قزوین افزود:در کنار این بازدیدها مسافران و رانندگان هم می‌توانند در صورت مشاهده هرگونه تخلف و عدم رعایت نکات بهداشتی از سوی مجتمع های خدماتی رفاهی موارد را از طریق سامانه های پیامکی به شماره ۳۰۰۰۱۴۱ و ۳۰۰۰۷۰۷۰ مطرح کنند. گفتنی است ۲۶مجتمع خدماتی رفاهی بین راهی در استان قزوین در حال فعالیت هستند.

تجدید میثاق سرپرست شرکت توزیع نیروی برق گلستان با آرم‌های شهدا
همزمان با تحویل سال نو

گرگان– سرپرست شرکت توزیع نیروی برق استان گلستان بهماره مدیران دفاتر حراست، روابط عمومی و دیسپاچینگ شرکت همزمان با تحویل سال نو با حضور در امامزاده عبدالله گرگان با آرم‌های شهدا تجدید میثاق نمودند.سید احمد موسوی در حاشیه این تجدید میثاق با اشاره به نامگذاری اسمال با عنوان سال تولید، دانش بنیان و کارآفرینی ازسوی مقام معظم رهبری گفت شهیدان از همه هستی خود گذشتند تا امنیت و آرامش را برای ما به ارمغان آورند. امروز اقتدار و صلابت کشور مدیون حماسه آفرینی شهیدان و ایثارگران است. عزیزی که از همه تعلقات دنیوی گذشتند و به قرب الهی نائل آمدند.ی ما باین ایثارگر شهیدان و ایثارگران مظهر صلابت و اقتدار این مرز و بوم هستند و مدال افتخار آنها بر تاریخ ایران اسلامی تا همیشه خواهد درخشید. گفت: امیدواریم در حوزه مسئولیتی خود به گونه ای عمل کنیم که مدیون خون شهدا نباشیم.شایان ذکر است سرپرست شرکت توزیع نیروی برق گلستان و هیئت همراه پس از تجدید میثاق با آرم‌های شهدا، در امامزاده عبدالله بن موسی بن جعفر علیه السلام حضور بهم رساندند.

اسلامشهر– محسن حمیدی بهماره رئیس و اعضای شورای شهر اسلامشهر با امام جمعه اولان، فرماندار اسلامشهر، فرمانده سپاه ناحیه سیدالشهدا، ریاست دادگستری و دادستان اسلامشهر دیدار کردند.

به گزارش مرکز ارتباطات شهرداری اسلامشهر صبح امروز یکشنبه چهارهم فروردین و در بهانه دید وبازدید سال نو دکتر محسن حمیدی بهماره محمد مهدی سلیمی رئیس، مرتضی خاقلی نایب رییس، علی ترکمن داوود حوزره‌مدید اکبر اسحق،اروپن مهدی خاوند و مصطفی سالاریان اعضای شورای اسلامی شهر اسلامشهر با حضور در دفتر حجت الاسلام محمدی امام جمعه اولان، حبیبی فرماندار اسلامشهر، سرهنگ الیکا فرمانده سپاه و حجت الاسلام عباسی رئیس دادگستری و اسدی مقدم دادستان اسلامشهر ضمن گرامیداشت فرا رسیدن ماه مبارک رمضان سال نو را به مسئولین شهرستان تبریک و درمورد موضوعاتی همچون اهمیت اجرای فرامین مقام معظم رهبری درخصوص شار سال و ارتباط دو سویه و هماهنگی بین ادارات شهرستان و درنهایت رضایت شهروندان از عملکرد ادارات و دستگاههای اجرای در سطح شهرستان به بحث و تبادل نظر پرداختند.

پایداری آب شرب ۱۸ روستای شهرستان سرپل ذهاب

کرمانشاه– مدیر امور آب و فاضلاب شهرستان سرپل ذهاب از پایداری آب شرب ۱۸ روستای منطقه جگیران این شهرستان با جمعیتی بالغ بر ۳ هزار نفر خبر داد.
به گزارش روابط عمومی شرکت آب و فاضلاب استان کرمانشاه، احمد احمدی ضمن بیان این خبر، گفت: شرکت آبفا استان و امور آب و فاضلاب شهرستان با توجه به اینکه آب شرب ۱۵روستای منطقه جگیران و سرقلعه شهرستان سرپل ذهاب از چشمه‌هایشان تامین می‌شد ومشکلات پره‌بردار ی از این چشمه روستاهای تحت پوشش را با مشکلاتی مواجه می‌ساخت ورف یک حلقه چاه جهت جدا سازی آب شرب ۱۸ روستای منطقه جگیران از این چشمه را در دستور کار خود قرار دادند. احمدی از پایان حفاری چاه این مجتمع خبر داد و افزود: آب استحصال شده از این چاه به عمق ۲۴۷ متر که در روستای شیخ روزین حفر گردید و در مرحله آزمایش قرار دارد باسنگوی نیاز ۱۸ روستای تحت پوشش را جمعیتی بالغ بر ۳ هزار نفر خواهد بود. مدیر امور آب و فاضلاب شهرستان سرپل ذهاب در پایان به کاهش سطح منابع تأمین آب شرب شهرستان اشاره کرد و خاطر نشان ساخت: درخواست ما از مشترکین گرمای این است که نسبت به فرهنگ سازی در زمینه مدیریت بهینه مصرف در خانواده و جامعه‌اتهام جدی داشته باشند. ۱۸ روستای منطقه جگیران با ۶۵۰ مشترک آب و جمعیتی بالغ بر ۳ هزار نفر در ۴۵کیلومتری شهر ذهاب قرار دارد.
۱۴۰۱-۱۲-۹

محمود دشت بزرگ مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای خوزستان در این بازدید گفت: این ساختمان در هشت طبقه و در مساحتی حدود ۳۵ هزار متر مربع احداث شده و دارای بلوک‌های اداری، پارکینگ طبقاتی، آمفی تئاتر، ساختمان مدیریت بحران، ساختمان پست برق و ... است که در چند ماه آینده به بهره‌برداری می‌رسد.